

LETALSKA POLICIJSKA ENOTA
50 LET

LETALSKA POLICIJSKA ENOTA

Zgornji Brnik 130p, 4210 Brnik, Slovenija

Telefon: +386 4 281 36 00

E-naslov: lpe@policija.si

Izdalo: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija

Priprava: Letalska policijska enota in Sektor za odnose z javnostmi

Lektoriranje: MNZ RS, Služba za prevajanje in lektoriranje

Fotografije: Uroš Podlogar, Joco Žnidarič in arhiv Letalske policijske enote

Oblikovanje: MNZ RS, Služba za upravno poslovanje in grafiko

Tisk: Žnidarič, d. o. o.

Naklada: 600 izvodov

Ljubljana, september 2017

50 LET LETALSKE POLICIJSKE ENOTE

Letalska policijska enota v letu 2017 praznuje 50 let od ustanovitve, kar jo uvršča med starejše tovrstne enote v Evropi.

Danes si sodobnega policijskega dela brez podpore iz zraka ni mogoče predstavljati. Skoraj vse evropske policije imajo lastno enoto, ki omogoča takšno podporo pri iskanju pogrešanih oseb, varovanju množičnih prireditvev in drugih dogodkov, pa tudi pri iskanju in zasledovanju storilcev kaznivih dejanj, nadzoru državne meje in prometa, kriminalističnih dejavnosti itd. Enota s primernimi transportnimi zmogljivostmi pomaga Specialni enoti, Posebni policijski enoti ter številnim drugim. Možnosti uporabe zračnih plovil v policiji je veliko, nove tehnologije pa jih še povečujejo.

NASTANEK IN RAZVOJ ENOTE

Sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja je vodstvo tedanje milice začelo preučevati možnosti ustanovitve letalske enote, ki bi s helikopterjem podpirala izvajanje policijskih nalog iz zraka. Ideja je nastala ob proslavi 20-letnice konca druge svetovne vojne, in sicer ob prikazu prednosti in manevrskih zmogljivosti vojaških helikopterjev takratne jugoslovanske ljudske armade, kar je bila v tistem obdobju velika novost.

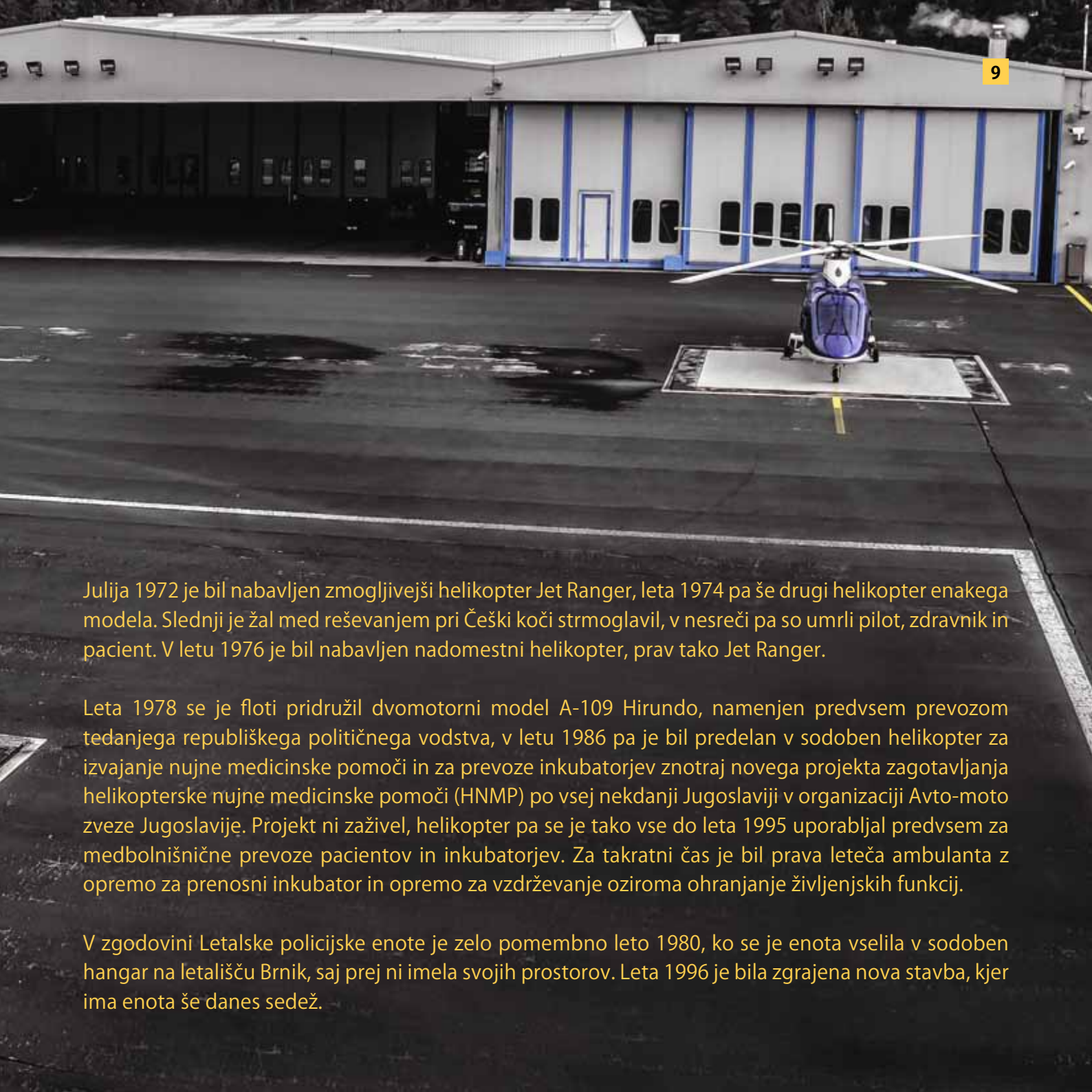
Leta 1967 je takratna slovenska milica dobila v uporabo prvi helikopter trisedežnik s klasičnim batnim motorjem, tj. model Agusta Bell AB 47/J-2A. Prvi pilot je bil Andrej Andolšek in prvi mehanik Emil Stepančič, oba pa sta prišla iz tedanjega vojaškega letalstva. Baza je bila na novem letališču Brnik, helikopter pa je imel skromne zmogljivosti. Poleg preprostih policijskih nalog je bila že decembra 1967 v sodelovanju z Gorsko reševalno službo Slovenije izvedena prva reševalna vaja, marca 1968 pa je potekalo prvo gorsko reševanje

Helikopter AB 47/J-2A, imenovan tudi »burduš«. Po daljšem hranjenju v Tehniškem muzeju Slovenije v Bistri pri Vrhniki in v Letalski policijski enoti na Zgornjem Brniku je od maja 2017 razstavljen v prostorih Slovenskega planinskega muzeja v Mojstrani.

Julija 1972 je bil nabavljen zmogljivejši helikopter Jet Ranger, leta 1974 pa še drugi helikopter enakega modela. Slednji je žal med reševanjem pri Češki koči strmoglavil, v nesreči pa so umrli pilot, zdravnik in pacient. V letu 1976 je bil nabavljen nadomestni helikopter, prav tako Jet Ranger.

Leta 1978 se je floti pridružil dvomotorni model A-109 Hirundo, namenjen predvsem prevozom tedanjega republiškega političnega vodstva, v letu 1986 pa je bil predelan v sodoben helikopter za izvajanje nujne medicinske pomoči in za prevoze inkubatorjev znotraj novega projekta zagotavljanja helikopterske nujne medicinske pomoči (HNMP) po vsej nekdanji Jugoslaviji v organizaciji Avto-moto zveze Jugoslavije. Projekt ni zaživel, helikopter pa se je tako vse do leta 1995 uporabljal predvsem za medbolnišnične prevoze pacientov in inkubatorjev. Za takratni čas je bil prava letéča ambulanta z opremo za prenosni inkubator in opremo za vzdrževanje oziroma ohranjanje življenjskih funkcij.

V zgodovini Letalske policijske enote je zelo pomembno leto 1980, ko se je enota vselila v sodoben hangar na letališču Brnik, saj prej ni imela svojih prostorov. Leta 1996 je bila zgrajena nova stavba, kjer ima enota še danes sedež.

V letu 1980 je bil nabavljen AB-212, večnamenski helikopter precej boljših zmogljivosti, leta 1987 pa podoben, modernejši AB-412.

Oba sta postala gonilna sila enote, zlasti AB-212 pa je pomagal zaslužiti denar za pokrivanje stroškov delovanja enote, saj je bilo z njim opravljenih veliko prevozov tovora v gorah ter na drugih težko dostopnih krajih. Nakup AB-412 je bil prava posebnost, saj je denar zanj prispevalo nekaj večjih podjetij, v zameno pa so ga ta lahko souporabljala za lastne potrebe, npr. prevoze, nadzor plinovodov ipd.

Med osamosvojitveno vojno leta 1991 je bil med bombardiranjem letališča poškodovan tudi stari hangar Letalske policijske enote, dva zaposlena, ki sta bila v zgradbi, pa sta to na srečo prestala brez poškodb. Helikopterji so bili že prej umaknjeni na skrivno lokacijo in so od tam opravili nekaj tveganih poletov.

Enota se je ves čas kadrovske popolnjevala – po osamosvojitvi je imela približno 15 pilotov in deset tehnikov, delovala pa je podnevi. Leta 1995 je dobila prvi komplet opreme s termovizijsko kamero LEO 400, videorekorderjem in prenosom slike, ki je omogočala bistveno boljše izvajanje policijskih nalog, ter se pozneje preselila v nov, večji hangar na letališču Brnik.

V letu 2004 je bil nabavljen nov helikopter tipa A-109E Power, ki se je uporabljal predvsem za nadzor državne meje, reševanje in iskanje. S šolanjem posadk v nemški zvezni policiji se je v tem letu začelo poskusno izvajanje nočnih poletov z uporabo očal za nočno gledanje.

Z vstopom v Evropsko unijo in schengensko območje se je okrepilo delo na južni meji, v letu 2007 pa je bil iz schengenskega sklada nabavljen tudi najnovejši helikopter tipa EC-135 P2+, skupaj s kompletom opreme za izvajanje policijskih nalog.

V tem letu je enota prevzela tudi izvajanje službe HNMP, gorsko reševanje pa je deloma prešlo v roke Slovenske vojske. V tem času se je enota tudi kadrovske popolnila, a vsa sistemizirana delovna mesta še danes niso povsem zasedena.

Enota je bila poleg vsakodnevnega dela vključena tudi v nekatere odmevne akcije, npr. v nočno reševanje ob poplavih na Štajerskem leta 2012, reševanje ob poplavih v Bosni in Hercegovini maja 2014, sodelovanje v Frontexovi misiji na Madžarskem leta 2016, med begunsko krizo jeseni 2015 pa je prav helikopterski posnetek skupine beguncev na hrvaški meji omogočil preobrat v nadzoru migracijskega toka.

Posebna oprema pilotom Letalske policijske enote omogoča letenje v slabših meteoroloških razmerah in tudi ponoči z uporabo očal za nočno gledanje.

- **1967** Pridobitev prvega helikopterja AB 47/J-2A
- **1968** Prvo sodelovanje helikopterja pri reševanju v gorah
- **1979** Prvi prevoz inkubatorja
- **1980** Nakup helikopterja AB-212
- **1980** Začetek uporabe elektromotornega vitla za reševanje
- **1980** Pridobitev lastnega hangarja na letališču Brnik
- **1985** Nakup dveh helikopterjev AB-206 Jet Ranger
- **1987** Nakup helikopterja AB-412
- **1996** Zgrajena nova stavba s hangarjem
- **2003** Pridobitev skladnosti in potrdila JAR-145 vzdrževalne organizacije
- **2004** Nakup helikopterja A-109E Power
- **2005** Ustanovitev letalske šole
- **2005** Začetek nočnega operativnega letenja z očali za nočno gledanje
- **2007** Vzpostavitev redne službe HNMP Brnik
- **2007** Začetek nadzora schengenske meje s helikopterji Letalske policijske enote
- **2007** Nakup helikopterja EC-135 P2+
- **2014** Pomoč ob poplavah v Bosni in Hercegovini
- **2016** FRONTEX JO Flexible, skupni nadzor madžarsko-srbske meje, Szeged
- **2016** Zagotavljanje HNMP na mariborskem letališču
- **2017** Nakup sodobnega digitalnega sistema kamere dolgega dosega
- ... Posodobitev flote in opreme

LETALSKA POLICIJSKA ENOTA DANES

Letalska policijska enota je notranjeorganizacijska enota Uprave za policijske specialnosti znotraj Generalne policijske uprave. V njej je zaposlenih 40 delavcev, od tega 37 uniformiranih policistov – večina je pilotov in tehnikov letalcev, ki imajo visokospecializirano znanje. Deli se na oddelek pilotov in letalsko-tehnični oddelek.

V enoti je zaposlenih 21 pilotov, ki so licencirani v skladu s standardi EASA (European Aviation Safety Agency). Piloti se usposabljujejo v lastni letalski šoli enote, in sicer tu opravljajo vse od osnovnega usposabljanja do izobraževanj za specializirane naloge.

V letu 2017 je bil helikopter EC-135 P2+ nadgrajen z najsodobnejšim kompletom opreme za izvajanje policijskih nalog.

Letalsko-tehnični oddelek izpolnjuje evropske standarde za vzdrževanje in zagotavljanje plovnosti helikopterjev (EASA Del 145 in CAMO). 15 tehnikov letalcev z ustreznimi licencami opravlja vsa vzdrževalna dela na helikopterjih, poleg tega pa opravljajo naloge članov letalskih posadk.

Večina vzdrževalnih in obnovitvenih del na helikopterjih se izvaja v mehanični delavnici Letalske policijske enote, ki ima evropski certifikat. Slednjega ima tudi letalska šola.

NALOGE

Letalska policijska enota izstopa po zelo raznolikih nalogah, ki jih opravlja, saj poleg vseh svojih dejavnosti od samega začetka izvaja tudi naloge reševanja oziroma medicinskih prevozov.

Helikopterska nujna pomoč je izjemno pomembno humanitarno delo, posadke in posamezniki pa ga včasih opravljajo tudi v okoliščinah, ki so zelo nevarne in na meji izvedljivega. Življenja rešujejo vsak dan, saj pomoč pripeljejo na kraj, kjer bi bila sicer nemogoča, ter ponesrečence in bolne v izjemno kratkem času pripeljejo od kraja nesreče do bolnišnične oskrbe.

Enota poleg nadzora prometa in schengenske meje, gorskega reševanja, iskanja pogrešanih oseb in storilcev kaznivih dejanj s tremi od šestih helikopterjev (helikopterji tipa AB-212, AB-412 in A-109E Power) opravlja tudi naloge v okviru HNMP, ki je del sistema nujne medicinske pomoči Slovenije. Vlada Republike Slovenije je namreč z uredbo leta 2007 določila Policijo oziroma Letalsko policijsko enoto za primarnega podpornika glede HNMP in za sekundarnega glede gorskega reševanja. Najprej sta bila visokousposobljena posadka in stalno dežurstvo zagotovljena na letališču Brnik, leta 2016 pa smo medicinsko pomoč še nadgradili. Z vzpostavitvijo dodatne baze HNMP na mariborskem letališču smo povečali dostopnost, hitrost in učinkovitost tovrstnega reševanja.

S helikopterjem AB-212 je bila na stolpnico TR3 v Ljubljani postavljena ura.

Letalska policijska enota se je v preteklosti ukvarjala tudi s prevozi tovora, kar je v sistemu zaščite in reševanja zelo koristno.

Njeni helikopterji so tako pomagali pri gradnji in obnovi planinskih koč in domov na Kredarici, Vogarju, Stolu, Krnu, Doliču, Prehodavcih, Sedmerih jezerih in drugje, saj so na gradbišče lahko pripeljali na tone gradbenega materiala in strojev.

Uporabljeni so bili tudi pri postavljanju in razstavljanju pretvornikov in oddajnikov ter pri gradnji žičnic. Enota je aktivno sodelovala tudi med osamosvajanjem Slovenije.

V objektiv ujet zgodovinski trenutek, ko je veter na Triglavu prvič dvignil slovensko zastavo. Na vrh so jo 12. junija 1991, dva tedna pred osamosvojitvijo Slovenije, ponesli gorski reševalci, odpravo pa je iz policijskega helikopterja dokumentiral Delov fotograf Joco Žnidaršič in ob tej priložnosti posnel fotografije (med njimi tudi tukaj objavljeno), ki so jih uporabili na slovesnosti ob razglasitvi samostojnosti 26. junija v Ljubljani.

Enota izvaja večinoma policijske operativne naloge – te obsegajo skoraj polovico vseh opravljenih ur letenja, približno četrtnina ur letenja je namenjena medicinskim prevozom oziroma reševanju, preostanek pa usposabljanju in vajam.

Obdobje 2007–2017:

- **skupno 16.210** ur letenja s helikopterji Letalske policijske enote,
- **3650** ur letenja za medicinske lete,
- **4570** ur letenja za šolanje in usposabljanje,
- **2750** prepeljanih obolelih in ponesrečenih oseb ter novorojenčkov.

Polijske operative naloge:

- nadzor državne meje,
- iskanje pogršanih oseb,
- iskanje storilcev kaznivih dejanj,
- snemanje za potrebe policije,
- zavarovanje prireditv,
- nadzor cestnega prometa,
- prevoz osebja ter desantiranje policistov Specialne enote in Posebne policijske enote.

Humanitarne naloge:

- urgentni prevozi znotraj HNMP,
- medbolnišnični prevozi bolnikov,
- prevozi inkubatorjev,
- reševanje v gorah.

Usposabljanje:

- usposabljanje letalskega osebja enote in policistov,
- desantiranje,
- vaje Gorske reševalne zveze Slovenije,
- trenaže,
- tehnični leti.

FLOTA

Kot začetek Letalske policijske enote štejemo 19. maj 1967, saj je na ta dan takratna milica dobila v uporabo prvi helikopter. To je bil trisedežnik s klasičnim batnim motorjem AB 47/J-2A, v enoti poimenovan »burduš«. Zaradi skromnejših zmogljivosti helikopterja so bile njegove naloge sprva omejene predvsem na nadzor cestnega prometa in patroljiranje, kolikor je bilo mogoče, pa je sodeloval tudi pri reševanju v gorah. Uporabljeni se je prenehal leta 1984.

Nasledili so ga sodobnejši in zmogljivejši helikopterji s turbogrednimi motorji AB-206 Jet Ranger in dvomotorni A-109 Hirundo. Slednji se je uporabljal tudi za medicinske potrebe, in sicer do leta 1998. Nato so novi, zmogljivejši in bolje opremljeni helikopterji omogočili učinkovitejše opravljanje policijskih in humanitarnih nalog.

Enota uporablja šest helikopterjev, deluje pa iz baze na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana. Z enim helikopterjem in posadko se stalno zagotavlja tudi HNMP z Letališča Edvarda Rusjana Maribor.

Agusta Bell AB-212

Helikopter Agusta Bell AB-212 je bil izdelan leta 1980. Uporablja se predvsem za prevoz ljudi in opreme, desantiranje oddelkov, reševanje v gorah, HNMP in druga zahtevnejša operativna dela. Leta 2005 je bil celovito obnovljen ter posodobljen, tako da se danes z njim lahko opravljajo vse naloge. Poleg tega je tako opremljen, da se z njim lahko izvajajo operativne naloge ponoči z uporabo očal za nočno gledanje.

LETO IZDELAVE:	1980
NAJVEČJA VZLETNA MASA:	5080 kg
POSADKA:	dva pilota + tehnik letalec
ZMOGLJIVOST:	12 potnikov
AVTONOMIJA V ZRAKU:	največ tri ure
HITROST LETENJA:	do 226 km/h
POSEBNA OPREMA:	elektromotorni vitel, reflektor sx-16, medicinska oprema

Agusta Bell AB-206 Jet Ranger, S5-HPD in S5-HPE

Helikopterja Agusta Bell AB-206 Jet Ranger z registrskima oznakama S5-HPE in S5-HPD sta v Letalski policijski enoti od 25. oktobra 1985. Uporabljata se za nadzor prometa, opazovanje državne meje, šolanje in nadzor območja. Na helikopter S5-HPD so maja 1996 dodatno vgradili specialno video- in termovizijsko kamero, ki se je uspešno uporabljala za najrazličnejše operativne naloge.

LETO IZDELAVE:	1985
NAJVEČJA VZLETNA MASA:	1450 kg
POSADKA:	pilot + tehnik letalec
ZMOGLJIVOST:	dva potnika
AVTONOMIJA V ZRAKU:	tri ure
HITROST LETENJA:	do 240 km/h

Agusta Bell AB-412

Helikopter Agusta Bell AB-412 je srednjega velikostnega razreda in je bil izdelan leta 1987. Uporablja se predvsem za prevoz potnikov in bolnikov, po potrebi pa tudi za druga operativna dela. Helikopter se je začel ponovno operativno uporabljati leta 2003 po končani celoviti obnovi. Zasnovan je bil kot naslednik helikopterja AB-212, od katerega pa se navzven najočitneje razlikuje po štirikrakem glavnem rotorju. Oba lahko na zunanji strani nosita 1500-kilogramski tovor ali vrečo za prevoz vode (ta se uporablja za gašenje in oskrbovanje težje dostopih krajev z vodo). Posebnost AB-412 je dodatni zunanji rezervoar za 450 kg goriva, ki jih je bilo izdelanih zelo malo. Celovita obnova helikopterja, ki je trajala skoraj eno leto, je poleg obnove trupa in motorjev prinesla še naslednje novosti: zunanji električni vitel, varnostne škarje za primer udara helikopterja v žične ovire, sistem za odkrivanje nevihtnih oblakov, taktični navigacijski sistem in z njim povezan elektronski zemljevid, taktični komunikacijski sistem ter sistem za iskanje ponesrečenih letal in plovil, ki so opremljeni s sistemom ELT/SARSAT/COSPAS. Helikopter je bil zaradi zastarelosti opreme do leta 2015 ponovno nadgrajen in obnovljen. Med dodatno opremo spada tudi oprema za HNMP.

LETO IZDELAVE:	1987
NAJVEČJA VZLETNA MASA:	5400 kg
POSADKA:	dva pilota + tehnik letalec
ZMOGLJIVOST:	12 potnikov
AVTONOMIJA V ZRAKU:	do tri ure in 45 minut
HITROST LETENJA:	do 260 km/h
POSEBNA OPREMA:	elektromotorni vitel, reflektor sx-16, medicinska oprema

Agusta A-109E Power

Agusta A-109E Power je helikopter za nadzor državne meje ter zaščito in reševanje, floti pa se je pridružil junija 2004. Namenjen je predvsem za policijsko delo podnevi in ponoči, tudi med uporabo opreme NVG (tj. očal za nočno gledanje). Opremljen je tudi za opravljanje HNMP.

LETO IZDELAVE:	2004
NAJVEČJA VZLETNA MASA:	2850 kg
POSADKA:	dva pilota + tehnik letalec
ZMOGLJIVOST:	dva potnika
AVTONOMIJA V ZRAKU:	dve uri in pol
HITROST LETENJA:	do 311 km/h
POSEBNA OPREMA:	reflektor SX-16, medicinska oprema

Eurocopter EC-135 P2+

Eurocopter EC-135 P2+ se je floti Letalske policijske enote pridružil septembra 2007. To je lahek dvomotorni helikopter s kakovostno opremo in je namenjen predvsem nadzoru schengenske meje ter nudenju zračne podpore policijskim enotam pri drugih operativnih nalogah.

LETO IZDELAVE:	2007
NAJVEČJA VZLETNA MASA:	2910 kg
POSADKA:	dva pilota + tehnik letalec
ZMOGLJIVOST:	en potnik
AVTONOMIJA V ZRAKU:	tri ure
HITROST LETENJA:	do 287 km/h
POSEBNA OPREMA:	digitalni sistem kamere dolgega dosega, reflektor Trakkabeam, zvočniki

IZZIVI ZA PRIHODNOST

Enota se srečuje s številnimi izzivi: flota je večinoma zastarela in pet različnih tipov helikopterjev je težko obvladovati tako operativno kot tudi z vidika vzdrževanja. Ker od novembra 2016 zagotavlja tudi helikoptersko reševanje z mariborskega letališča, bodo v prihodnje nujni posodobitev in poenotenje flote ter kadrovska popolnitev in organizacijska prenova.

S tem bi enota lahko še bolje služila svojemu poslanstvu – varovanju življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi z zagotavljanjem operativne helikopterske podpore policijskim in zdravstvenim oziroma reševalnim službam. Ne nazadnje je postala sinonim za dodano vrednost policijskega dela, kjer koli in kadar koli je to potrebno.

Vrednote

Varnost, kakovost, profesionalnost, učinkovitost, ekonomičnost, timsko delo in solidarnost.

Poslanstvo

Letalska policijska enota služi ljudem. Varuje življenja, osebno varnost in premoženje ljudi z zagotavljanjem operativne helikopterske podpore policijskim enotam, zdravstvenim službam ter službam v sistemu zaščite, reševanja in pomoči.

S podporo tem službam daje njihovem delu pomembno dodano vrednost, kjer koli in kadar koli je to potrebno.

Vizija

Pridobiti zaupanje, prepoznavnost in ugled enote znotraj policije in v javnosti.

Posodobiti in poenotiti floto.

Zagotoviti enakomernejšo dostopnost storitev po Sloveniji.

